

Vinohrady 16/I 90

Velectěný p. profesore,

referát Jakubcův v Ath[eneu] o mém „spisku“ nutí mne k některým poznámkám, jež při příležitosti snad by bylo lze pověděti p. red[aktor] Athenaea.¹

Pro sebe si pochvaly nežádám znaje lépe než kterýkoliv z mých kritikův vady své práce a její nedokonalost. Ale co mne na tom referátě mrzí a co u nás jistě způsobí zlou krev, je podjatost v otázce (už tolikrát přetřepávaně!) *literární slovenčiny*.² Dořínivám se, každý, kdo dvě neděle pobyl u nás a kdo si povrchně přečetl Pypina, poznal, že slovenčiny na Slovensku je skutečně *třeba*, a že proces literárněkulturní, který k ní vedl, je týž jako u Malorusův³, Slovincův, Chorvatosrbův⁴ i Lužičanův.⁵

Že prý v celé lit[eratuře] slov[enské] nevidíme zvláštního samostatného proudu! Není-li ho tam, nebylo ho jistě ani v Čechách a na Moravě. Rád bych věděl, měli-li zde tak jasně a hluboce ve věcech slovanských myslící hlavu jako byl Štúr, měli-li tak národního básníka jako byl Sládkovič v Detvanu, Chalupka ve svých baladách, Botto v Jánošíkovi, Kalinčák v Reštavrácii, ba i Hviezdoslav ve své reflexivní lyrice a Vajanský v Suchej ratolesti a nejnověji Bencúr Kukučín.^a

Já kromě Babičky a snad nanejvýše ještě Kytice *nic neznám v celé novější lit[eratuře] české, co by s vyčtenými slov[anskými] věcmi rovnati se mohlo*. I ten „opozděný“ Holly posud paroduje v českých antologiích v rubrice hrdinského eposu, a není, kdo by ho z domorodých nahradil. „Pověstný“ Bernolák sám jediný, vedle mnohých jiných věcí, složil šestisvazkový Slovár, o jakém v Čechách s Jungmanem pracovali všichni literáti dohromady. Už slovenčina sama sebou, vynesena najevo ve spisech třeba věrně bezvýznamných, je dobrou kořistí pro slovanskou filologii.

Nač tedy to zastaralé doktrinářské stanovisko v Ath[eneu] žalostný stav Slováků (nás zde není přese všechny „sněmy“, školy a noviny ani za mák lepší, jak ukazuje Morava se Slezskem, a Německo dvě hodiny za Prahou počínající!) přece nikdo nebude vykládat z toho, že píšou duša místo duše? A kde se kdo má naučit v Uhrách té milé češtině, když není českých škol, a když domácí řeč pro zachování národnosti stačí a stačí lépe než ř a ou?

Je to stanovisko neblahé – už za dob Kollárových dělalo zlou krev. Diktovat: „ty musíš“, dovede každý. To odstrkuje podnes Moravu od Čech, o Slezsku ani nemluvě. V Čechách mohli by přece už dnes vědět (a měla by to vědět aspoň red[akce] Ath[eneae]), že zde žijeme ode dneška do zítřka z milosti jiných, že k samostatnému životu kulturnímu neprobereme se nikdy, k životu, jenž by k Praze dovedl přitahovati také oblast, která leží za Č[eskou] Třebovou. A bez takového kulturního závaží těžko hovořit o „jednotě!“

Ostatně *Vám*, milý pane profesore, vykládám to všechno zbytečně; víte to právě tak, a lépe ještě, jak já. Píšu jen proto, abych Vám naznačil, že podobné referáty mají pro mne nemilé následky i v příčině mých *osobních* záměrův. Na povídání o zúmyslně zvoleném dialektě a p[odobném] přece nemohu mlčet; buď v II. části, nebo v předmluvě nebo ještě dříve v časopise musím objasnit svoje stanovisko, a sice objasním ho *rázně*, aby už jednou přestaly všechny pochybnosti o tom literárním pozlátku česko-královském⁶ po takové diskusi však, které jsem se posud vyhýbal, můj záměr stran známé záměny místa je *nemožný*, nebo „separatistní“ si zde přece nebudou nasazovat.

A tak teda pohořím na všech stranách!

Nemějte za zlé mé upřímnosti. Jsem se srdečným pozdravem Váš

Jar. Vlček

R. Krupec měl k švakrovi Žigovi dlouhou řeč, ve které se vytácel, že na zamýšlený časopis nic *neslibil*, že *jen přílohu chtěl* vydržovat z Banky tehdá, kdyby úplně sloužila jejím zájmům atd. Zkrátka: také jeden z mnohých. Teď mu už rozumím.

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-I-17, k. 689. Originál, rukopis.

JIRÁSEK, J. Z korešpondencie predstaviteľov českého a slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia (II. časť). In: *Historický časopis* 17 (1969), č. 3, s. 427–429.

a – Slova „a nejnověji Bencúr Kukučín“ jsou vepsány jako vsuvka.

1 – Jde o kritiku Vlčkovy knihy *Dejiny literatury slovenskej*, kterou napsal Jan Jakubec. Viz *Atheneum* 3 (1890), s. 116–118.

2 – Vlček má na mysli českou představu 19. století o slovenštině jako pouhém dialektu češtiny.

3 – Ukrajinců. Řada slavistů 19. století považovalo ukrajinštinu za pouhý dialekt ruštiny a Ukrajince spolu s Bělorusy za jednu z větví trojjediného ruského národa.

4 – Ve skutečnosti Srbové a Chorvati se roku 1850 dohodli na používání společného spisovného jazyka, což však vůbec neznamenalo, že by se rozhodli vytvořit jeden národ.

5 – Alexandr Nikolajevič Pypin ve své práci *Obzor istorii slavjanskich literatur* (1865), resp. ve druhém vydání, které vycházelo v letech 1874–1881, vyhradil pro slovenskou literaturu zvláštní oddíl a oddělil ji od literatury české (*Slovackaja literatura*, sešit 5, s. 340–347).

6 – Tj. představy, že spisovným českým jazykem je řeč používaná ve vlastních Čechách (v Českém království), zatímco jazyky užívané na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku jsou jen dialekty tohoto jazyka.